

משה חיים פלח

- 1..... בענין אתי דיבור ומבטל דיבור למפרע.
- 3..... בגדר דין שרגא דליבני דרבי יוחנן.....
- 5..... בענין קידושין מפקעי זיקה.....
- 6..... בגדר טומאת מים ראשונים (ב).....

בענין אתי דיבור ומבטל דיבור למפרע

והנה יעוין צ"ח (ח"מ סי' רנה סק"ו) דמשמע מדצריו דגדר דין התרת נדרים הוי מדין אתי דיבור ומבטל דיבור, וז"ל באמירה לגבוי נהי דהוי כקנין גמור מכל מקום כיון דלא קנה אלא מלד באמירה אתי דבור ומבטל דבור דגלי לן קרא דיש שאלה צנדרים דלא יחל דצרו הוא אינו מוחל אצל אחרים מוחלין לו אצל כשמסרו לגזר אמרי' דל אמירה מהכא דלא יבא כח הדיוט חמור מכה הקדש דהא צהדיוט גופא כשהקנהו צמשיכה תו לא מהני שאלה וא"כ צהקדש נמי כיון שמסרו ליד הגזר הרי קנהו בהקדש צמשיכה ופשיעא דלא אתי דבור ומבטל משיכה דהא צהדיוט נמי אין לאחר משיכה כלום עכ"ל, ולכאורה כוונתו לדין אתי דיבור ומבטל דיבור דעלמא, אלא דהתם מסבא אמרינן דכיון דצב נגמר בדבר תו ל"ש ציטול.

ובבר עמדו מדצרי ה"ח מצואר דינא דאתי דיבור ומבטל דיבור הוי למפרע, דהרי שאלה עוקרת הגדר למפרע.

לא צא אחר וקידשה וחזרה זה מהו ר' יוחנן אמר חוזרת אתי דיבור ומבטל דיבור ריש לקיש אמר אינה חוזרת לא אתי דיבור ומבטל דיבור, והנה צעיקר דינא דאתי דיבור ומבטל דיבור, חקרו האחר' האם הוי מכאן ולהבא או למפרע, ולקמן (ע"ג) דס"ד דאיכא ציטול על הגט עלמו, ביאר הריטב"א וז"ל דאנן הוב סלקא דעתין דכיון שאמר לעדים מתחלה כתצו וחתמו ותנו וצליחותו עשאוהו והוי לשמה, דכל כמה דלא מטי גיטא ליד האשה יכול הוא לצטל הגט לומר שהצטל שליחותו למפרע והוי כאילו עשאוהו מדעתם ולא הוי לשמה ופסול עכ"ל, ומצואר דאתי דיבור ומבטל דיבור למפרע [ואף דהריטב"א אזיל התם כהנך שיטות דלמסקנא לא מהני ציטול הגט עלמו, הא ביאר התם עעמא וז"ל ואנן אמרינן דכיון שנכתב ונחתם על פיו והוי לשמה תו לא אפשר לצטלו שלא יבא לשמה עכ"ל ולא משמע דהדרינן מעיקר הדבר ולמימר דהציטול אינו אלא מכאן ולהבא] ול"צ גדר הדברים.

סצרי דלא מהניא צהקדש חזרה תוך כדי דיבור [ויעוין צשערי ישר (ש"ה פכ"ז) דנקט דדין חזרה תכ"ד צנדריס ושצעות הוי דין צפני"ע ואינו מדין חזרה תכ"ד דעלמא יעו"ש צכ"ד, אך הקל"ה נקט כפשוטו דאף צכל התורה כולה יסוד דינא דחזרה תכ"ד היינו משום דמשוי לדיבור קמא כטעות].

ולכאורה מצוחר דיסוד דינא דאתי דיבור ומצטל דיבור למפרע היינו משום דכל דהדר ציה אמרינן דדיבור קמא הוי צטעות ולהכי נעקר למפרע.

והנה ציצמות ריש פרק צית שמאי (קז א) אמרי' (לה"ה) דטעמא דרצי אושעיא דממאנת למאמרו ואינו ממאנת לזיקתו משום דמאמר דמדעתה מליא עקרה זיקה דצטל כרחא אתי לה לא מליא עקרה, ויעוין צריטצ"ה שס דציחר וז"ל ואל"ת אדרבה איפכא מסתברא, וי"ל דהכי קאמר דמאמר דמדעתה הוה כיון דקטנה היא שאין דעתה שלם אתא דבור ומצטל דבור אצל זיקה דצטל כרחא אתיא לאו כל הימנה לעקרה עכ"ל, ומצוחר (עכ"פ לה"ה) דגדר דין מיאון היינו מדין אתי דיבור ומצטל דיבור, ונראה דכוונת הריטצ"ה לדין אתי דיבור ומצטל דיבור דעלמא, וכשיטתו צסוגין דהוי למפרע, אלא דצטלמא אחר דכבר חייל הדין ל"ש אתי דיבור ומצטל דיבור ואף דהוי למפרע, ומשום דאחר דנגמר הדין כבר גומר האדם צדעתו, ואין חזרתו מגלה על דעתו דמעיקרא דהיתה צטעות [מלצד צנדריס דאיכא גזירת הכתוב ד"לא יחל דברו" דגלי לן קרא דאף אחר דחייל

והנה צנזיר (ט א) הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדצילה צית שמאי אומרים נזיר צצית הלל אומרים אינו נזיר כו' וצית שמאי נמי נדר ופתחו עמו הוא אלא צ"ש סצרי לה כרצי מאיר דאמר אין אדם מוליא דצרוי לצטלה וכיון דאמר הריני נזיר הוה ליה נזיר כי קאמר מן הגרוגרות ומן הדצילה לאיתשולי הוא דקאתי וצ"ש לטעמיהו דאמרי אין שאלה צהקדש וכיון דאין שאלה צהקדש אין שאלה צנזירות, וכבר עמד צקל"ה (סי' נה סק"צ) דמצוחר מדצרי בגמ' דדין חזרה תוך כדי דיבור תלי צדין שאלה. ויעוין עוד צאצני מילואים (סי' כז סק"ט) דנקט דדינא דחזרה תוך כדי דיבור הוי מדין אתי דיבור ומצטל דיבור, ולצרי הש"ך דיסוד דין שאלה הוי מדין אתי דיבור ומצטל דיבור, דצבר מתצחר מסוגיא דנזיר הכ"ל.

ובטעמא דמילתא [דדין חזרה תכ"ד תלי צדין שאלה] ציחר הקל"ה שס ע"פ המצוחר צלשון הרמצ"ס דיסוד דין חזרה כדי דיבור היינו משום דע"ז דיבור ראשון חשיב כטעות וז"ל הרמצ"ס (פ"צ משצעות ה"ז) מי שנצבע והיה פיו ולבו שוין צשצועה, ואחר שנאסר חזר צו מיד צתוך כדי דיבור והוא כדי שיאמר תלמיד לרצ שלום עליך רבי, ואמר אין זו שצועה או נחמתי או חזרתי צי וכיו"ל צצדברים אלו שעינים שהתיר מה שאסר הרי זה מותר ונעקרה השצועה שזה דומה לעוטה עכ"ל, והרי טעמא דצ"ש דאין שאלה צהקדש מצוחר צצ"צ (קכ צ) דאזלי לטעמיהו (נזיר ז צ) דסצרי דהקדש צטעות הוי הקדש ושאלה לא משויא לנדר אלא כנדר צטעות, ולהכי נמי

הדבר, כל הדבר ציב דיינין ליה כטעות] אך
צקטנה דאין דעתה גמורה, אף אחר דחייל

המעשה מהניא חזרתה לדון את עשייתה
הראשונה כטעות.

בגדר דין שרגא דליבני דרבי יוחנן

דנדרה מתרין זיתין ושמע ארום וחיפר לה
ואכלתוןן אי אמרי' מיגז גיז לקייה אי אמרינן
מקליש קליש איסורא בעלמא הוא, וצבחים
(קי 6) צעי ר' ילחק נפחא קומן מהו שיתיר
כנגדו בשירים מישרא שרי או קלושי מיקלש
כו', אך התם היינו ע"י צ' דברים המתירים
ונעשה אחד מהן, אמרינן דנקלש האיסור, אך
הכא מחודש לומר דצכח האדם לעשות חלות
הקידושין באופן דמיקלש קליש [ואכמ"ל].

ויתכן לדון צביאור הדברים, דהנה כבר
ציארו האחרו' דצכל קידושין איכא
תרתו, קנין ואיסור, ויש לדון דמעכשיו ולאחר
ל' היינו דקונה מעכשיו אך לא יחול האיסור
עד לאחר ל' [וכעין דאשכחנא צמעכשיו ולאחר
ל' צדינו ממונות דמתפרש גוף מהיום ופירי
לאחר מיתה (צ"צ קלו 6)] ומ"מ לכאו' אין בגדר
דכלפי האיסור הוי מעשה לאחר ל' ממש,
דברי ל"ש לקנות קנין קידושין צלא איסור,
אלא דחלות האיסור אינה אלא לאחר ל'.

והנה נחלקו האחרו' צטעמא דאין קידושין
תופסין צאשת איש, ודעת האבני
מילואים (סי' מד סק"ד) דאינו אלא מחמת דין
ערוה, אך לולי דין ערוה הויא מליא אשה
להתקדש לתרו, אך דעת הפני יהושע (גיטין מג
6) והוצא צאצנ"מ שס, דמלצד טעמא דלא
תפסי קידושין בעריות איכא טעם נוסף, דכיון

עולא אמר רבי יוחנן אפי' מאה תופסין צה
וכן אמר ר' אסי אמר רבי יוחנן אפילו
מאה תופסין צה אמר ליה רב משרשיא צריה
דרב אמי לר' אסי אסצרה לך טעמא דרבי
יוחנן שוו נפשיה כי שרגא דליבני דכל חד וחד
רוחא לחצריה שצק, ונאמרו צזה כמה דרכים
צדברי הראשונים, ויש מהראשונים שפירשו
דפקידושין מתחלי מעכשיו ונגמרינן לאחר ל'
ויעוין צתוס', אך לריך ציאור עוצא גדר
הדברים, ומה גדר הך מקלת קידושין דחייל
מתחילה [ויעוין צשערי ישר (ש"ה פכ"צ) שכתב
וז"ל לענין חלות איזה קנין לריך ג"כ איזה
שהות זמן שיותחל חלות הקנין ויוגמר, ורואה
לזה הוא דברי רבי יוחנן דסוצר צמעכשיו
ולאחר ל' דותחל הקנין מעכשיו והולך ונגמר
עד סוף ל' יום, ואם היה ענין חלות הקנין ענין
מופשט דלא שייך ציה שהות זמן לא היה שייך
צזה התחלה וגמר צבהצרכת זמן של עכשיו עד
סוף ל' יום, אלא ודאי צכל קנין איכא שהות
זמן מה, רגע כמימרא, שצזמן הזה הקנין
מתחיל לחול ונגמר ציה, ולכן אם רואה המקנה
להמשיך זמן התחלתו וגמרו עד כמה שיראה,
יכול לעשות כחפלו עכ"ל והדברים מחודשים
ויעו"ש צכ"ד].

ואמנם מלינו צכ"ד ענין מיקלש קליש,
צנדרים (סח 6) איצעיא להו צעל מיגז
גיז או מקליש קליש היכא קא מיצעיא לן כגון

והנה צסוגין מתיצ רצ חנינא מכיום ולאחר מיתה גט ואינו גט ואם מת חוללת ולא מתייצמת בשלמא לרצ מסייעא ליה לשמואל נמי הא מני רבנן היא ואנן דאמרי כרבי אלא לר' יוחנן דאמר שירא הוי כל גיטא דמשייר צה ולא כלום הוא יצומי מייצם, אמר רבא גט להוליא ומיתה להוליא מה ששייר גט גמרתו מיתה, אמר ליה אביי מי דמי גט מוליא מרשות יצם מיתה מכנסה לרשות יצם, ותמהו הראשונים מאי ס"ד דרבא דאמר מה ששייר גט גמרתו מיתה.

ויעוין ברמז"ן דביאר וז"ל ולפי זה הפירוש נתברר לנו טעמו של רבא גט להוליא ומיתה להוליא, שהיה קשה לנו היאך עלה על דעתו לומר כן, הלא מיתה אינה להוליא מייצם כדאקשי ליה אביי, ומתני' במקום יצם היא והיאך ענה רבא צזה, ועכשיו נפרש שהיה רבא סובר שכיון שמחיים התחילו גירושין, מעכשיו ילאת מרשותו של צעל, וכל שילאת מרשותו של צעל כלל אינה מתייצמת, ואף על פי שלא גמרו גירושין מחיים ולא היתה מותרת להנשא לאחר, צאה מיתה וגמרה להתיירא לשוק, שהמיתה מתרת שלא במקום יצם וכאן מחיים ילאת מתחת זיקתו של יצם כיון שהתחילו צה גירושין, ואביי אקשי ליה כיון שהוא תלה גמר גירושין צמיתה, ומיתה מכנסת לרשות יצם לא ילאת מרשות יצם ושירור הוא צגט עלמו ואינו גט, זהו מה שנראה לי צפירושה של שמועה ודבר נכון הוא עכ"ל.

ולפור"ר יש לצאר דברי הרמז"ן ע"ד הכ"ל, דכשם דצקידושין מעכשיו ולאחר ל'

שתפסו קידושין של ראובן כרי היא צרשותו ואין לה יד לקבל קידושין מאחר יעו"ש, וצפשוטו היינו דכיון דכבר קנויה לו לא מליא להקנות עלמה לאחר.

אך אי נימא כמשנ"ת דגדר מעכשיו ולאחר ל' דרבי יוחנן היינו דקונה מעכשיו וחלות האיסור אינה אלא לאחר ל', מצואר כדברי האצני מילואים דטעמא דלא תפסי קידושין צאשת איש אינו אלא משום דין ערוה, אלא דמסצרה הדברים לריכוס ציאור, דכיון דכבר קנויה לקמא היאך תקנה עלמה לאחר.

ונראה דהנה האחרו' האריכו לדון צגדר קנין אישות אי הוי קנין ממש או לא, ומלינו צזה כמה וכמה סתירות, ולכאורה נראה לדון דצאמת הוי קנין ממוני ככל הקניינים, אך אין זה קנין הגוף אלא "שיעצוד" צעלמא [וצפרט דיתכן דל"ש כלל קנין הגוף צאדם, ועכ"פ צישראל צן חורין] ומש"ה אף אחר דשיעצדה עלמה לאחד מליא לחזור ולשעצד עלמה לאחר, והרי זה כפועל ששיעצד עלמו למלאכת צעב"צ, דאם חזר ושיעצד עלמו לאחר חייל השיעצוד אלא דלקמא איכא זכות קדימה, אך כל זמן דהוא פנוי ממלאכת הראשון כרי הוא משועצד למלאכת השני, וה"נ כיון דקנין אישות אינו קנין הגוף אלא שיעצוד צעלמא, ליכא סתירה צין קנין האחד לקנין הציר, וטעמא דלא תפסי קידושין צאשת איש אינו אלא משום דין ערוה, אך הכא צמעכשיו ולאחר ל' דאכתי לא חייל דין האיסור, תפסי צה קידושין לאחר.

מרשותו של צעל" וממילא אינה מתייצמת, וממילא מהניח המיתה להחירה ככל מיתה שלא במקום יבם.

הרי הוא קונה מעכשיו ואוסרה לאחר ל', ה"ג בגירושין מהיום ולאחר מיתה הרי הוא מפקיע קניינו מעכשיו ואינו מתירה אלא אחר מיתה, וזהו שכתב הרמב"ן ד"מעכשיו ילאת

בענין קידושין מפקעי זיקה

היו צאים ממילא נפטרה יצמה מעלמה עכ"ל, וצפשוטו יש לומר דאזלי לטעמייהו, דמשמע מדצריהם (לעיל י"ג) דהא דקידושין לא מפקעי זיקה אינו אלא מדרבנן [ובהאחר' דנו בכונתם ואכמ"ל].

אולם הנה הריעצ"א צסוגין מסיק נמי כתום' דלא גדלי אלא מכאן ולהבא וז"ל ורבותינו ז"ל פירשו דככי קאמר דלכי גדלה גדלי קדושי צהדה וחיילי השתא לאחר גדלותה דכוכ ליה כאומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר ל' יום שאם לא חזרה צה מקודשת לאחר ל' יום ואעפ"י שנתאכלו המעות כדאיתא צמסכת קדושין (נ"ג א) כו', וכבר עמדו דברי משמעות הריעצ"א לעיל צר"פ כ"ד (י"ג) וצפרק הערל (ע"ג) דהא דקידושין לא מפקעי זיקה היינו מדאורייתא, ול"צ א"כ כיון דלא גדלי צהדה אלא מכאן ולהבא, היאך מפקעי זיקה, וצמה עדיפי ממקדש אחות יצמה השתא דלא מפקעי זיקה [ויעוין צסו"ד הריעצ"א שם].

ולפ"ר היה מקום לצאה, דהנה יעוין צרמב"ן לעיל (י"ג) דלידד לצאה טעמא דקידושין לא מפקעי זיקה וז"ל לדברי האומר יש זיקה שתיבה כמקודשות אללו אצל נשואה אם מפקעת זיקה דין הוא לפי שזו אשה

בפרק צית שמאי (ק"ט א) שני אחין נשואין לשתי אחיות כו' גדולה וקטנה מת צעלה של קטנה תלא הקטנה משום אחות אשה מת צעלה של גדולה רבי אליעזר אומר מלמדין את הקטנה שתמאן צו רצן גמליאל אומר אם מיאנה מיאנה ואם לאו תמתין עד שתגדיל ותלא הלזו משום אחות אשה רבי יחושע אומר אי לו על אשתו אי לו על אשת אחיו מוליא את אשתו צגט ואשת אחיו צחליצה, וצגמ' (ק"ט ג) צעא מייניה רבי אלעזר מרצ מאי טעמא דרצן גמליאל משום דקסצר קידושי קטנה מיתלא תלו וכי גדלה גדלי צהדה אף על גב דלא צעל או דלמא משום דקסצר המקדש אחות יצמה נפטרה יצמה והלכה לה אי צעל אין אי לא צעל לא כו'.

ונחלקו הראשונים צביאור דברי הגמ', מדברי רש"י נראה דהא דגדלי צהדה היינו למפרע וכ"נ מדברי הרש"א צתש"ר (ח"א ס"י תש"ז) [ויעוין משנ"ת צזה לעיל] אך התום' והרש"א (צחי' יצמות ס"ט) וש"ר פירשו דגדלי צהדה היינו מכאן ולהבא, אלא דל"צ א"כ כ"ד מהני לעקור הזיקה, ומאי שנא ממקדש אחות יצמה דלא פקעה זיקה, והתום' שם ציארו וז"ל וכי גדלה גדלי צהדה ואף על גב דלא צעל ואפי' סבירא לן מקדש אחות יצמה לא נפטרה יצמה מ"מ היכא שהקידושין

ומעטה היה מקום לדון לכאורה, דלענין כך סברה דכיון דקדמה הזיקה לקידושין אין צכח הקידושין לאסור הזיקה, אמרינן דהכא כיון דמעשה הקידושין קדם לזיקה, אף דחלות הקידושין אינה אלא אחר הזיקה, שפיר מציא להפקיע את הזיקה.

אך לכאורה זה אינו, דהרי הכא אינו אלא מעשה לאחר ל', ומדחיזין דאיכא צזח חסרון דכלתה קניינו [אי לאו עעמא דשיעבוד המעות קיים] אלמא דעלם המעשה אכתי לא נגמר, וכ"ש הכא דעשה המעשה בקטנותה דאכתי ליכא לדעת האשה, דודאי לא נגמר עלם המעשה כלל, ונמצא דאף מעשה הקידושין אינו אלא השתא אחר חלות הזיקה.

גמורה אללו צציתו והיאך תכנס הלזו ותוליאנה מציתו עכ"ל, ויש המצארים צכוונת הרמז"ן דיסוד איסור אחות אשה ל"ש אלא על השנייה, ולהכי כיון דקדמה הזיקה לקידושין אין צכח הקידושין לאסור את הזקוקה צאיסור אחות אשה [ואף אי איסור ציאה חייל, מ"מ לא חייל צה דין ערוה לתפיסת קידושין, וכדבאריוכו האחר' לצאר דדין ערוה לתפיסת קידושין לא תלי צדין ערוה לאיסור ציאה, ודין הפקעת הזיקה תלי צפשוטו צדין ערוה לתפיסת קידושין וע' לעיל (כ צ) מסתברא חייצי לאוין תפסי צבו קדושין חייצי כריתות לא תפסי צבו קדושין ואכמ"ל].

בגדר טומאת מים ראשונים (ב)

חרם ואינה מאלת על אדם וכלי שטף] לגין שבוה מלא משקין עבורין הלגין עמא טומאת שצעה והמשקין עבורין ואם פינן צכלי אחר עמאין האשה שכיחא לשה צעריצה האשה והעריצה עמאים טומאת שצעה והצלק עבור ואם פינתו לכלי אחר, וה"ה צסילקה ידיה מן העיסה וחזרה ונגעה כדאיתא צתוספתא, דנהי דכל זמן שלא פירשה אינה מטמאת אף משפירשה וחזרה ונגעה מטמאתה, משא"כ דינא דאית לכו עברה צמים שנייס תלי צמה דחשיצי מים שט"ג היד דוקא יעו"ש.

ונראה לצאר עוד צזה [ויעוין צחזו"א (ס"א סק"ה)] דהנה צצר עמדו האחרו' דלכא"ו מעיקרא דינא ראויה לכויות דכיון

הנה מצינו תרי קולי צטומאת מים ראשונים, חדא דאינן חוזרין ומטמאין את הידים [כל זמן שלא פירשו וחזרו] ועוד דמהני מים שנייס לטברן כל זמן דהן על גצי היד, ויעוין משנ"ת צזה לעיל ד"ל דיסודן אחד, דכל זמן דהן על גצי היד אית לכו שם "מי נטילה" וצמי נטילה הקילו דאינן חוזרין ומטמאין את הידים, ודאית לכו עברה צמים שנייס, אף משפירשו פקע מהן שם "מי נטילה" והוו ככל מים עמאין דעלמא, ולהכי חוזרין ומטמאין את הידים, וכן שוצ אינן נטברין צמים שנייס. ועוד נצצאר ד"ל דהא דאינן חוזרין ומטמאין את הידים, היינו כעין הא דתנן צבאלות (פ"ה מ"ד) גצי קדירה של ע"ה הנתונה צארובה [דאינה מאלת אלא על אוכלין ומשקין וכלי

הולרך ר"א להוכיח מנדה דמזין עליה, אף דאין הכזאה מטערת עומאת הגדה.

ומעתה נראה דכ"ג זהו גדר עומאת מים ראשונים, דכיון דהלריכו אף מים שניים לטערת ה"ד, נמלא דאין זכה המים הראשונים לטבר ה"ד לגמרי אלא להקליש עומאתה, אך מ"מ אינן חוזרין ומטמאין את ה"ד, דהרי אין עומאתן אלא בשיעור דנותרה ה"ד עמאה.

וז"ל החזו"א (ס"א סק"ה) ראוי לומר דהמים מטערין את ה"ד ואין זכה ה"ד לטמאותן וכמו דהוא באמת צנטל מרביעית לר' מאיר לפר"ש פ"צ מ"א, אלא דמ"מ כיון שאין הראשונים גומרין לטבר הן מיטמאין כו' והוי ה"ד כעין צ' דצרים המטברים אותה וממטבר הראשון איקלש עומאתה כו' והידיים קודם שצאו השניים פוסלין את התרומה ומטמאין משקין, וכן המים שע"ג ה"ד פוסלין תרומה ומטמאין משקין, אבל אין המים שעל ה"ד מוסיפין עומאה על ה"ד דשניהם קלישי עומאתן ושניהם מעורב צהן כח טברה ואין מוסיפין עומאה זה לזה כיון שהמים באין לטברן והקלישו את עומאתן כו' יעוין שם בכל דבריו.

אולם אכתי לא נתבאר צזה גדר הך דינא דמים שניים מטערין מים שעל גבי ה"ד [ומדצרי החזו"א שם נראה דגדר הדצרים דכשנטל מים שניים הרי הן מלטרפין עם הראשונים, ודיינינן לתרוויכו כאחד, וכיון דלתרוויכו איכא כח לטבר ה"ד לגמרי, ממילא דיינינן לכו כטבורין, דהרי כל הטעם דנטמאו

דזכה המים לטבר את הידיים אין זכה הידיים לטמאן, דאדרבה המים מטערין ומפקיעין את עומאת הידיים.

ונראה לזכר, דהנה יעוין צראשונים צחולין (קז א) דציארו הא דתיקנו נטילת ידיים מן הכלי דאסמכינהו רצנן אמי חטאת יעוין שם עוד, ונראה לדון דאהא נמי אסמכו דין מים ראשונים ומים שניים, דכשם דצמי חטאת צעינן דיבא מזה צשלישי ושונה צשציעי, ה"ג הכא הלריכו דיבא נטל ושונה [וכשיטת הר"ש (רפ"ק) דקודם מים שניים אף הידיים לא נטברו ויעוין בחזו"א (ס"א סק"ד) ואכמ"ל].

והנה צזצחים (ג א) ר' אלעזר אומר מי חטאת שנטמאו מטערין שהרי נדה מזין עליה כו' רבי אלעזר ורצנן צמאי קמיפלגי אמר אציי צדנין עומאה קדומה מטומאה שצאותה שעה קמיפלגי מר סבר דנין ומר סבר אין דנין, והנה יש לעיין לכאורה אמאי הולרך ר"א למילף מנדה, הא כל טמא מת דמזין עליו נטמאין הימנו מי הכזאה [דהרי אינו נטבר אלא אחר הזאת שלישי ושציעי ועצילה] ואף דצהכי אכשריה רחמנא.

ונראה לדון, דצאמת ע"י הכזאה נקלשה עומאתו [ויעוין צאחרו' דדנו צחרצ כחלל דנגע צמי שהזה ולא עצל אי צעי הזאה וכן גבי מנין הימים, וע' נדרים (ס א)] ונמלא דצאותו שיעור דנקלשה עומאתו אין צכחו לטמאות הכזאה, וכלפי שיעור העומאה הותר אחר הכזאה ליכא קפידא, ולהכי

הראשונים היינו משום דלא טיהרו היד לגמרי
וכנ"ל יעו"ש] ויתכן לדון [ויעוין צאו"ש (פי"א
ממקואות ה"ג)] דכל זמן דהן על גבי היד הרי
הן עפלים ליד ודיינינן להו כחלק מן היד, וכיון
דתיקנו דמים שניים גומרין עברת היד, ה"נ
הרי הן מטברין את המים שעליהן.